

HLAVA V

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O NĚKTERÝCH POVINNÝCH OSOBÁCH

§ 25

Zvláštní ustanovení o úvěrových a finančních institucích

(1) Úvěrová nebo finanční instituce nesmí vstoupit do korespondenčního vztahu se zahraniční úvěrovou, finanční nebo obdobnou institucí (dále jen „respondenční instituce“),

- a) která je zapsána do obchodního nebo obdobného rejstříku v zemi, v níž není fyzicky přítomna ani se zde nenachází její skutečné vedení, a která není přičleněna k žádné regulované finanční skupině,
- b) o níž je jí známo, že umožňuje využívání svých účtů institucí uvedenou v písmenu a), nebo
- c) která neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu alespoň rovnocenná požadavkům práva Evropské unie¹⁾, a pokud již do takového vztahu vstoupila, musí jej ukončit v době co nejkratší.

(2) Úvěrová nebo finanční instituce před navázáním korespondenčního vztahu s respondenční institucí

- a) shromáždí dostatek informací o respondenční instituci a povaze jejího podnikání a dalších rizikových faktorech,
- b) z veřejně dostupných informací zjistí, jaká je kvalita dohledu, kterému respondenční instituce podléhá, a
- c) zjistí a zhodnotí opatření prováděná respondenční institucí proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, včetně způsobu a kvality provádění identifikace a kontroly klienta a schopnosti poskytnout tyto informace na vyžádání, jakož i schopnosti poskytování informací o plátcích a příjemcích při převodech peněžních prostředků.

(3) K navázání korespondenčního vztahu musí vydat souhlas statutární orgán úvěrové instituce nebo vedoucí pobočky zahraniční úvěrové nebo finanční instituce působící na území České republiky.

(4) Práva a povinnosti, které tento zákon stanoví pro úvěrové instituce, se vztahují i na Českou národní banku při vedení účtů a poskytování dalších bankovních služeb.

---

¹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES.

K § 25

Ustanovení reaguje na čl. 52 odst. 4 Úmluvy OSN proti korupci přijaté 31. 10. 2003 v New Yorku (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 105/2013 Sb. m. s.).

Každý smluvní stát je podle tohoto článku povinen zavádět přiměřená a účinná opatření k tomu, aby za pomoci svých regulačních orgánů a orgánů bank předešel zřizování bank, jež neprovozují činnost a nejsou přiřčeny k regulované finanční skupině. Smluvní strany mohou kromě toho zvážit přijetí požadavku, aby jejich finanční instituce odmítaly vstupovat do korespondenčních bankovních vztahů s takovými institucemi nebo v nich pokračovat, a zabránily navazování vztahů se zahraničními finančními institucemi, jež umožňují, aby jejich účty využívaly banky, které neprovozují žádnou činnost, a které nejsou přiřčeny k regulované finanční skupině. Základem ustanovení je také čl. 24 a čl. 19 IV. AML směrnice a dále doporučení FATF č. 13.

Korespondenčním vztahem se ve smyslu doporučení FATF č. 13 a související definice pojmu (doporučení FATF č. 13, s. 112) rozumí poskytování bankovních služeb jednou bankou druhé bance. Pojem je dále rozveden v čl. 3 odst. 8 písm. a) IV. AML směrnice v tom smyslu, že se jedná mimo jiné o poskytování běžného nebo jiného závazkového účtu a souvisejících služeb, jako je řízení hotovosti, mezinárodní převody finančních prostředků, zúčtování šeků, průběžné korespondenční účty a devizové služby. Podle písm. b) stejného ustanovení se rovněž jedná nejen o vztahy mezi úvěrovými institucemi, ale i mezi jakýmkoliv finančními institucemi a úvěrovými institucemi, nebo dokonce mezi finančními institucemi navzájem, v nichž jsou korespondenční institucí respoondenční instituci poskytovány obdobné služby jako bankovní služby, včetně vztahů vytvořených za účelem transakcí s cennými papíry a převodu finančních prostředků.

Z uvedeného důvodu lze dovozovat, že toto ustanovení má mnohem širší záběr než jen korespondenční vztahy mezi bankami a zahrnuje jakékoliv vztahy mezi osobou uvedenou v § 2 odst. 1 písm. a) a b) a jinou osobou, která poskytuje jakékoliv služby v zahraničí, jež by ji jinak v České republice kvalifikovaly jako finanční nebo úvěrovou instituci, případně která uskutečňuje jiné obdobné činnosti, jež nelze přísně podřadit pod výčet uvedený v odst. 1 písm. a) nebo b). Korespondenční vztah pro účely AMLZ je definován v jeho § 4 odst. 7.

Je nutno zdůraznit požadavek, že se musí jednat o korespondenční vztah se zahraniční institucí.

Posouzení, zdali se v konkrétním případě jedná o korespondenční vztah, bude záviset na konkrétních okolnostech. Mělo by se ale jednat o případy, kdy na základě takového vztahu bude docházet k činností popsaným výše, ne k jakékoliv komunikaci mezi těmito subjekty. Pokud například půjde o avizovaný akreditiv, jehož účelem bude, aby banka beneficianta beneficiantovi oznámila existenci akreditivu, který sama prověří, a nevznikne jí z takového oznámení žádná povinnost, nebude se jednat o navázání korespondenčního vztahu mezi bankami.

Povinnosti podle tohoto ustanovení musí povinná osoba plnit nejen při navázání korespondenčního vztahu, ale i v průběhu jeho existence, a to v souladu s příslušnými riziky, která s ohledem na teritoriální a věcné aspekty tohoto vztahu (resp. podle toho, co je jeho předmětem), existují. Součástí hodnocení rizik podle § 21a a vnitřního systému zásad podle § 21 by tak mělo být zohlednění těchto korespondenčních vztahů a postupů povinné osoby ohledně nich.

K odst. 1

První odstavec navazuje na čl. 24 IV. AML směrnice. Z tohoto ustanovení vyplývá, že povinná osoba je povinna průběžně provádět test způsobilosti zahraniční korespondenční instituce ve smyslu požadavků dle písm. a) až c). Za účelem tohoto testování (ať již před navázáním korespondenčního vztahu, či v jeho průběhu) musí povinná osoba přijmout vhodná opatření, a to zřejmě zejména ve smyslu § 21 a § 21a. Obsah těchto opatření se bude lišit v závislosti na transakcích, které jsou předmětem vztahu, na zemi, ve které korespondenční instituce (zdánlivě) působí, jakož i na jiných okolnostech. Korespondenční instituce navíc bude považována za klienta, neboť s ní povinná osoba provádí obchod, resp. vstupuje do obchodního vztahu, a proto musí splnit všechny povinnosti dle AMLZ s tím spojené (identifikaci, případně kontrolu atd.). Opatření by měla zahrnovat i periodicitu, v jaké má docházet k ověřování.

Při zavádění, uplatňování a případné aktualizaci těchto opatření musí povinná osoba vycházet ze skutečností a informací, které zjistí postupem podle odst. 2.

Nebude-li povinná osoba schopna ověřit způsobilost zahraniční korespondenční instituce, lze se domnívat, že taková instituce by měla být považována za nezpůsobilou a tuzemská povinná osoba by s ní měla ukončit své korespondenční vztahy.

V případě, že povinná osoba má navázán korespondenční vztah s vícero subjekty náležícími do jedné skupiny, měla by výše uvedenou povinnost dodržovat ve vztahu ke každé společnosti/pobočce zvlášť.

K odst. 2

Účelem povinností podle tohoto odstavce, který vychází z čl. 19 IV. AML směrnice, je získat informace pro účely plnění povinností podle odst. 1. Rozsah přezkumu je nastaven dostatečně obecně tak, aby povinná osoba byla při jeho provádění povinna zohlednit i výsledky svého hodnocení rizik a také postupy uplatňované v rámci systému vnitřních zásad.

S ohledem na výklad uvedený k odst. 1 lze dovozovat, že povinnosti popsané v tomto odstavci musí povinná osoba plnit nejen před navazováním korespondenčního vztahu, nýbrž i po něm, a to průběžně v rozsahu, v jakém to bude potřebné pro plnění povinností uvedených v odst. 1.

K odst. 3

Povinnost získat předchozí souhlas statutárního orgánu nebo vedoucího pobočky povinné osoby se vztahuje na případy, kdy dochází k navázání korespondenčního vztahu. Tento souhlas musí být dostatečně určitý a musí popisovat, co bude jeho předmětem. Případné rozšíření rozsahu korespondenčního vztahu tak bude podléhat novému souhlasu.

Z použití spojky „nebo“ mezi pojmy statutárního orgánu a vedoucího pobočky zahraniční osoby působící v České republice lze dovozovat, že v případě pobočky zahraniční osoby stačí souhlas statutárního orgánu; je-li udělen, není již potřebný souhlas vedoucího pobočky.

Není vyloučeno, aby souhlas byl dán s navázáním korespondenčního vztahu s více subjekty současně; pokud by ale byl udělen definicí určité skupiny osob, bude

se vztahovat pouze k těm subjektům a jejich pobočkám, které v době udělení souhlasu byly součástí takové skupiny. Dojde-li následně ke změnám v rámci skupiny, bude pro navázání korespondenčního vztahu s novými subjekty či pobočkami nutné udělení nového souhlasu.

K odst. 4

Při zřizování korespondenčních vztahů má povinnosti podle AMLZ i Česká národní banka. Tímto ustanovením se ČNB dostává do zvláštního postavení; na jednu stranu je podle některých ustanovení osobou vykonávající dozor nad plněním povinností vyjmenovanými povinnými osobami, na druhé straně je sama povinna plnit některé povinnosti vztahující se na povinné osoby (viz zejména výkon správního dozoru podle § 35). Nad ČNB by tak v tomto případě měl pravděpodobně vykonávat dozor FAÚ.

Související ustanovení:

§ 2 odst. 1 písm. a) a b) – povinné osoby (úvěrová instituce a finanční instituce), § 21 – systém vnitřních zásad, § 21a – hodnocení rizik

Související předpisy:

čl. 52 odst. 4 Úmluvy OSN proti korupci

Další zdroje:

- Doporučení FATF č. 13.

§ 26

Zvláštní ustanovení o auditorech, účetních, soudních exekutorech a daňových poradcích

(1) Ustanovení § 18 odst. 1 a § 24 odst. 1 se nevztahují na auditora, účetního, soudního exekutora nebo daňového poradce, pokud jde o informace, které získá od svého klienta nebo které získá o svém klientovi během zjišťování jeho právního postavení, během jeho zastupování v soudním řízení anebo v souvislosti s takovým řízením, včetně poradenství ohledně zahájení takového řízení nebo vyhnutí se takovému řízení, bez ohledu na to, zda jsou takové informace získány před tímto řízením, během něj nebo po něm.

(2) Má-li auditor, účetní, soudní exekutor nebo daňový poradce za to, že klient žádá o právní poradenství za účelem legalizace výnosů z trestné činnosti nebo za účelem financování terorismu, odstavec 1 se nepoužije.

(3) Oznámení podle § 18 učiní

- a) auditor Komoře auditorů České republiky,
- b) soudní exekutor Exekutorské komoře České republiky,
- c) daňový poradce Komoře daňových poradců České republiky.

(4) Příslušná profesní komora oznámení přijaté podle odstavce 3 přezkoumá z hlediska, zda není v rozporu s odstavcem 1 nebo s § 18 odst. 1 a zda má všechny náležitosti stanovené tímto zákonem. Pokud oznámení náležitosti

stanovené tímto zákonem nemá, komora na to oznamovatele upozorní. Splňuje-li oznámení podmínky uvedené ve větě první, komora postupuje tak, aby je předala Úřadu bez zbytečného odkladu, nejpozději do 7 kalendářních dnů ode dne zjištění podezřelého obchodu.

K § 26

Ustanovení § 26 a § 27 upravuje zvláštní režim povinností povinných osob definovaných v § 2 odst. 1 písm. e) až g).

Zatímco auditori, účetní a daňoví poradci jsou povinnými osobami vždy [§ 2 odst. 1 písm. e)], soudní exekutor se stává povinnou osobou pouze v případě provádění další činnosti exekutora (§ 74 a násl. exekučního řádu) nebo při provádění úschovy peněz, cenných papírů nebo jiného majetku (§ 75 exekučního řádu).

Stanovení zvláštního režimu u těchto osob vyplývá z doporučení FATF č. 23, které uvádí, že určité vybrané profese by neměly být povinny oznamovat podezřelé transakce, pokud informaci získaly v podmínkách, kdy podléhají profesní mlčenlivosti nebo podléhají profesnímu tajemství. Tyto případy by přitom měly být definovány jednotlivými zeměmi. Příkladem zmíněným v tomto doporučení jsou případy, kdy profesionál zjišťuje právní situaci klienta nebo brání či zastupuje klienta v příslušném řízení.

Obdobnou úpravu obsahuje i čl. 14 odst. 4 a čl. 34 odst. 2 IV. AML směrnice.

Auditor, účetní nebo daňový poradce není povinnou osobou, pokud vykonává svoji činnost v rámci zaměstnaneckého či jiného obdobného poměru pouze pro jeden subjekt (viz výklad k § 2).

V této souvislosti je nutno upozornit na rozdílnou míru možnosti zjistit podezřelý obchod při vykonávání jednotlivých profesí. Zatímco například účetní mají za úkol vést účetní záznamy subjektu, z povahy věci je méně pravděpodobné, že při provádění svých služeb objeví podezřelou transakci. Ve většině případů má legalizace výnosů z trestné činnosti pouze nepřímý vliv na finanční výkazy klientů (například v podobě potenciálního závazku z pokuty vyplývající ze spáchání správního deliktu/přestupku). Povinností auditorů je naopak (zjednodušeně řečeno) ověření, jestli jsou záznamy společnosti věrným obrazem jejich činností, proto jsou jejich možnosti zjistit podezřelý obchod širší. Daňový poradce bude mít jako podklad své práce hotové finanční výkazy, které již hloubkově neprověřuje.

Profese soudního exekutora je od výše uvedených profesí odlišná a podobá se více činností notáře a advokáta, kteří jsou kvalifikováni jako povinné osoby.

Účetní poradci jako jediní z této skupiny nejsou povinně sdružováni v rámci profesní samosprávy; ačkoliv existuje například komora certifikovaných účetních, členství v ní je dobrovolné. Výkon profese účetního není regulován zvláštním zákonem, jedná se o vázanou živnost. Ostatní profese upravené tímto právním předpisem jsou regulovány zvláštními zákony.

K odst. 1

Ustanovení upravuje rozsah, v jakém členové uvedených profesí nemusejí provést oznámení podezřelého obchodu (§ 18), případně poskytnout FAÚ jím požadované údaje a doklady, resp. umožnit mu přístup k těmto údajům a dokladům (§ 24

odst. 1). Tyto povinné osoby tak sice musejí provést oznámení nebo poskytnout informace či přístup, avšak rozsah informací, které musejí sdělit, případně zpřístupnit, je věcně omezen tak, že nezahrnuje skutečnosti uvedené v tomto odstavci. Ačkoliv to zákon výslovně neuvádí, z povahy věci se tato výjimka bude vztahovat i na další související povinnosti podle AMLZ, včetně povinnosti identifikace, kontroly, uchování údajů, zavedení a uplatňování postupů a zásad (v rozsahu popsaném v tomto paragrafu), sdělení dle § 24a odst. 4 a dalších.

Tato výjimka je formulována tak široce, že do ní spadá převážná většina všech činností souvisejících s poskytováním poradenských služeb týkajících se zjišťování postavení a rizik klienta a poradenství, jak tato rizika vyřešit (včetně zastupování klienta při jejich řešení). Z toho důvodu lze uzavřít, že se nejedná o výjimku, ale spíše pravidlo. Toto pravidlo se neuplatní pouze v jednom případě, a to za předpokladu naplnění podmínky v odst. 2.

K odst. 2

Jediný případ, kdy jsou povinné osoby regulované tímto ustanovením povinny plnit příslušné povinnosti podle AMLZ, je situace, kdy klient žádá o právní poradenství za účelem legalizace výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu. Taková situace nastane zřejmě pouze výjimečně; navíc je pravděpodobné, že povinná osoba takové poradenství nepřevzme, neboť jejím převzetím by se mohla sama vystavit riziku spolupachatelství či účastenství v případě trestného činu.

Vedle tohoto případu se ale odst. 1 nepoužije ani v případě úschov prováděných exekutorem (§ 75 exekučního řádu).

K odst. 3

Upřesnění způsobu oznámení obsahují příslušné vnitřní předpisy komor. U auditorů se jedná o vnitřní směrnici Komory Auditorů ČR Zásady postupu Komory auditorů ČR podle zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Komora daňových poradců vydala vnitřní směrnici k oznamování podezřelých obchodů ze dne 4. 7. 2014. Exekutoři ohledně výkonu dohledu a způsobu oznamování vycházejí zejména z § 7 odst. 5 exekučního řádu.

K odst. 4

Tento odstavec podrobněji rozpracovává postup poté, co je příslušné komoře doručeno oznámení. Nemá-li oznámení všechny náležitosti, komora je povinna na to povinnou osobu upozornit. V takovém případě se má za to, že oznámení nebylo podáno, a povinná osoba tak porušuje příslušná ustanovení AMLZ. K řádnému podání oznámení dochází až okamžikem, kdy splňuje všechny náležitosti podle AMLZ a zejména je způsobilé pro to, aby příslušná profesní komora mohla prověřit, zda není v rozporu s odst. 1 nebo s § 18 odst. 1.

Komora je povinna předat informace FAÚ bez zbytečného odkladu poté, co zjistí existenci podezřelého obchodu (nemusí tedy čekat na doplnění všech náležitostí oznámení), nejpozději však do sedmi kalendářních dnů.

Související ustanovení:

§ 2 odst. 1 písm. e) – povinné osoby (auditor), § 18 – oznámení podezřelého obchodu, § 27 – zvláštní ustanovení o advokátech a notářích

Související předpisy:

§ 74 a násl. exekučního řádu

Další zdroje:

- Doporučení FATF č. 23.

§ 27

Zvláštní ustanovení o advokátech a notářích

(1) Ustanovení § 9, § 18 odst. 1 a § 24 odst. 1 se nepoužijí u advokáta, pokud jde o informace o klientovi, které získal od klienta nebo jakýmkoliv jiným způsobem během nebo v souvislosti s

- poskytováním právních porad nebo následným ověřováním právního postavení klienta,
- obhajobou klienta v trestním řízení,
- zastupováním klienta v řízení před soudy, nebo
- poskytováním jakýchkoliv právních porad týkajících se řízení uvedených v písmenech b) a c), a to bez ohledu na to, zda tato řízení již byla zahájena či nikoliv nebo zda již byla ukončena.

(2) Ustanovení § 9, § 18 odst. 1 a § 24 odst. 1 se nepoužijí u notáře, pokud jde o informace o klientovi, které získal od klienta nebo jakýmkoliv jiným způsobem během nebo v souvislosti s

- poskytováním právních porad nebo následným ověřováním právního postavení klienta²²⁾,
- zastupováním klienta v řízení před soudy v rozsahu svého oprávnění stanoveného jiným právním předpisem²³⁾, nebo
- poskytováním jakýchkoliv právních porad týkajících se řízení uvedených v písmenu b), a to bez ohledu na to, zda tato řízení již byla zahájena či nikoliv nebo zda již byla ukončena.

(3) Oznámení podle § 18 učiní advokát České advokátní komory a notář Notářské komory České republiky. Česká advokátní komora nebo Notářská komora České republiky (dále jen „komora“) oznámení advokáta nebo notáře přezkoumá z hlediska, zda není v rozporu s odstavcem 1 nebo 2, § 2 odst. 1 písm. g) anebo § 18 odst. 1 a zda má všechny náležitosti stanovené tímto zákonem. Pokud oznámení advokáta nebo notáře náležitosti stanovené tímto zákonem nemá, komora na to advokáta nebo notáře upozorní. Splňuje-li oznámení advokáta nebo notáře podmínky uvedené ve větě první, komora postupuje tak, aby je předala Úřadu bez zbytečného odkladu, nejpozději do 7 kalendářních dnů ode dne zjištění podezřelého obchodu.

(4) Sdělení údajů, předložení dokladů nebo poskytnutí informací podle § 24 odst. 1 vyžaduje Úřad po advokátovi nebo notáři prostřednictvím komory.

Advokát nebo notář sdělí Úřadu ve lhůtě jím stanovené požadované údaje, předloží doklady nebo mu poskytne požadované informace prostřednictvím komory.

(5) Advokátem se pro účely tohoto zákona rozumí i evropský advokát podle zákona o advokacii.

²²⁾ § 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 358/1992 Sb.

²³⁾ § 3 odst. 1 písm. b) zákona č. 358/1992 Sb.

K § 27

Stejně jako povinné osoby uvedené v § 26 i toto ustanovení vychází z doporučení FATF č. 23. Podle tohoto doporučení by určité vybrané profese neměly být povinny oznamovat podezřelé transakce, pokud informaci získaly v podmínkách, kdy podléhají profesní mlčenlivosti nebo podléhají profesnímu tajemství. Tyto případy by přitom měly být definovány jednotlivými zeměmi. Příkladem zmíněným v tomto doporučení jsou případy, kdy profesionál zjišťuje právní situaci klienta nebo brání či zastupuje klienta v příslušném řízení. Obdobnou úpravu obsahuje také čl. 14 odst. 4 a čl. 34 odst. 2 IV. AML směrnice. Ustanovení tohoto paragrafu, jakož i § 37 byla do AMLZ zapracována na základě požadavků České advokátní komory a Notářské komory jako pojistka k ochraně proti jakémukoli možnému budoucímu zneužití AMLZ k omezení práv jejich klientů.

Advokát nebo notář není povinnou osobou vždy a bez dalšího. Podle § 2 odst. 1 písm. g) se jedná pouze o případy, kdy jedná jménem nebo na účet klienta při vyjmenovaných hmotněprávních úkonech, případně při přijímání úschov (v terminologii usnesení představenstva České advokátní komory č. 2/2008 Věstníku „sledované činnosti“). Podle výkladové praxe FAÚ se opravdu musí jednat o jednání jménem klienta. Pouhá účast na jednáních týkajících se možného jednání jménem nebo na účet klienta ještě nekvalifikuje advokáta nebo notáře jako povinnou osobu.

Je-li advokát nebo notář s ohledem na výše uvedené povinnou osobou, rozsah jeho povinností je omezen povahou těchto činností, při jejichž provádění se podle právních předpisů vyžaduje dodržování mlčenlivosti ve vztahu k informacím získaným od klienta nebo v souvislosti s poradenstvím klientovi.

K odst. 1, 2 a 5

Povinnosti podle § 9 (provedení kontroly klienta), § 18 odst. 1 (oznámení podezřelého obchodu) nebo § 24 odst. 1 (poskytnutí informací, resp. přístupu k informacím FAÚ) se neuplatní pro informace, které advokát nebo notář zjistí v souvislosti s prováděním činností popsanych v § 27 odst. 1 nebo § 27 odst. 2. Znamená to tedy, že advokát a notář jsou jinak povinni plnit povinnosti uvedené v těchto paragrafech, avšak rozsah, v jakém musejí tyto povinnosti splnit, je věcně omezen tak, že určité informace nemusí advokát, resp. notář zjišťovat, resp. následně oznámit, pokud by je zjistil. Toto věcné omezení rozsahu při plnění povinností se z povahy věci uplatní i na jiné povinnosti podle tohoto zákona; například zákon výslovně neuvádí, že advokát, resp. notář není povinen uchovávat informace podle § 16 získané při činnostech podle § 26 odst. 1 nebo 2; z povahy věci je to ale logické, neboť pokud není